

ALEXANDRIA.

ALEXANDRIA, Aegypti magna & illustris ciuitas, quam Strabo lib. 14. Geographiae urbem potentem & populosam nominat, ante salutarem Iesu Christi aduentum XX. supra CCC. ab Alexandro Macedone, Iustino attestante, condita & cognominata, omnium Alexandriarum, quarum in historiis passim plures quam XVII. (vt Eustathius perhibet) enumerantur, maxima & opulentissima, Alexandri opus, nomen, & bustum Emporium est totius Aegypti vetustissima, loco ad mercimonia oportuno, situm, ad littus nimirum nostri maris, iuxta Canobicum Nili ostium in Aphricam vergens, vrbs olim opulentissima atque magnifica, superbissimis aedificijs tam publicis, quam priuatis ornata. Quam ob cultum diuinum isthic florentem, plebisq; sanctimoniam, non infrequentem paradysum domini veteres nuncupant, sicut & Antiochiam Theopolim, quam Augustus Caesar, post deuictum Antonium, Alexandriam veniens & fundatoris corpus reuerenter aspiciens triplici de causa se conseruasse, palam est fassus, ob Alexandri memoriam, pulchritudinem vrbs, & propter Arrium Philosophum, qui in Vniuersitate Alexandrina Professor, magno apud Augustum in honore fuit. Sed temporum iniuria, bellorum, & domesticarum seditionum violata furorib; a pristina dignitate, plurimum amisit. De qua Ioannes Leo, Rerum Africanarum lib. 8. hunc in modum scribit: Alexandria, inquit, ampla Aegypti ciuitas, ab Alexandro magno non absq; concilio nobiliu & peritorum Architectorum, pulcherrimo loco ac situ in extremitate maris Mediterranei condita, distans Nilo Occidentem versus quadraginta passuum milibus quam aedificiorum structura & munitione nobilem extitisse, donec in Mahumetanorum potestatem venit, plurimorum authorum testimonio constat: exinde multorum annorum spatio collapsa, verusta celebritas intercidit, quod nullus ferè vel Græcia vel Europæ mercatorum in ea mercimonia exerceret, velut inculta remansit. Verum astutus quidam Mahumetanorum potifex ex Mahumetis Vaticinio amplissimas indulgentias concessas rudi populo confinxit, ijs qui ciuitatem incolerent, vel certis diebus praesidio firmarent, quicq; elemosynam in publicum vsum conferrent: quo stratagemate breui tempore ciuitatem exteris hominibus vndiquaq; conuenientib; oppleuit: a quibus plurimæ domus ad ciuitatis moenia exstructæ sunt, multaq; studiorum collegia, & monasteria, in gratiam peregrinorum isthic religionis ergo conflata. Sita est forma quadrangulari. Portæ sunt quatuor: prima, quæ orientem spectat, ad Nilum constructa, altera quæ meridiem ad lacum Buchiara, tertia versus Barcæ solitudinem ad Occidentem, quarta ad mare Mediterraneum, vbi est portus: cui adstant exploratores & ministri telonij, qui exactissime viatores ad ipsas vsq; vestes perscrutantur: quandoquidem non pro mercibus saltem, verum pro nummis quoq; quippiam in singulum centenarium veltigalis loco perfoluitur. Sunt & alia duæ iuxta moenia portæ, ab inuicem ambulacro, munitissimaque arcæ distinctæ, quæ ad ripam portus Marfael vulgò Borgei nuncupati, hoc est, turris portus, sita est. In hunc senobiliores ac celebriores naues recipiunt, cuiusmodi sunt Venetorum, Genuesium, Epidaurensium, cæterarq; Europæorum naues. Eo namq; Belgæ, Angli, Cantabri, Lusitani, omnisq; generis Europæ homines mercaturæ gratia nauigare solent: verum maiori frequentia videntur Appulia, Sicilia & Græcia: hoc est, Turcia nauigia, quæ in hunc se recipiunt portum, a piratarum incursionibus, & antræ intemperie tutiorem. Est & alius portus quem Marfa Essil Sela vocant, hoc est, catenæ portum in quo Barbari naues, veluti Tunetianorum & Geluensium stationem habent. Ad hos autè portus Eustathio Tessalonicense asserente, nauib; angustus est aditus, quare Plinius lib. 5. Hist. ca. 31. fallacibus cum vadis adiri scribit. nam saxis sub mare latentibus reclusus interruptitur cursus, sinistram verò ciuium latum manu fabricatis veluti tibijs obstructum est, dextro autem Pharus insula est opposita, nauigantibus propter nauigandi difficultatem præluces deinde circū Insulam magni extructi sunt muri, in quos irrupentes incolæ, aspera reddunt viam, & periculosum per angustias transitum. In interiore autè parte portus ipse securus est. Christiani circiter decimā pro mercibus quas vel inuehant, vel euehant persolvere coguntur: Mahumetani 20. tamen quicquid terrestri itinere Alcairam deferunt, nullum pendet veltigal. Hæc est nostra tempestate ciuitatis pars celebrior, vtpote Alcaira vicina, ad quam omnis generis mercibus refertissima, negotiatores ex toto orbe conueniunt: reliquis partibus ciuitas expers incolisq; destituta. Nam excepto vico longissimo, quò ab Orientali porta ad Occidentalem itur, eaq; ciuitatis portione, iuxta maritimā portā mercatorum tabernis referta, atq; Christianis inhabitata, reliquum vacuum est & euastatum. Quod per ea tempora accidit, cum Lodouico eius nominis quarto Gallorum rege à Sultano in libertatem restituto, Cypri rex classe partim Veneta, partim Gallica instructus, ex improviso Alexandriam adortus, magna hominū edita strage, cepisset ac depopulatus esset. Verū Sultano adueniente, qui magnum exercitum recuperandæ Alexandriæ gratia conscripserat, Cyprij de ruitione desperantes, domibus incendio absumptis discesserunt. Sultanus moenia, vt potuit, restaurauit: atq; ad portū aedificata paulatim in eū, quæ videmus statum reduxit. Alexandriæ mons spectatur altissimus ad similitudinē testacei, qui Romæ visitur, in quo tametsi habeat sitū naturalē, antiquissima vasa testacea reperiuntur. In montis fastigio turricula extructa est, in qua perpetuo agit nauū aduētantium explorator, cui de singulis nauib; quarum telonij ministros adinuenit, certum premium assignatur: & si forte fortuna, dum vel dormit, vel vsq; inambulans, nauis appulerit, cuius publicanos prius certiores non fecerit, duplū luit: quæ multa ad Sultani fiscum refertur. Cuiq; ferè ciuitatis domui, ingens cisterna cōcamerata, crassissq; ininitens columnis & fornicibus substructa est, in quos exundans Nilus, per aquæ ductum in phlasticis, magno artificio extrā Alexandriam constructum, deductus sub eius moenibus demittitur. Cisternæ porò successu temporis turbidæ ac cœnosa redditæ, plurimis, æstiuo tempore languorib; occasione præbent. Vnde ob aerē ciuitatis infectū incolæ facie pallida sunt & cadauerosa. Quod ad agri fertilitatē spectat, ciuitas in medio arenacei deserti cōdita, hortis caret ac viribus, solū habens seminī capiendū in cōmodum. Frumentū à quadraginta passuum milib; inuehitur. Iuxta aqueductum tamen per quē Nilus in ciuitatem transmittitur, exigui videntur horti, sed quorū fructus ad maturitatē peruenti accolæ noxijs febrib; alijsq; morbis afficiunt. Capparibus tamē Tamariscis, & Harmala, quæ est Rutæ species, abundant, & Anthilli itē herba, quā Arabes Kali, ex qua, quædammodum & ex ea, quam Galli Soule nuncupant, quæstus vberissimos sentiunt. Ex ea siquidem cineres pellucidis conflandis vitris idoneos cōficiunt, quos mercatorib; Venetis, Muranam insulam incolentib; diuendunt. Sexto fere ab Alexandria miliaria ad Occidentē inter vetusta aedificia colūna visitur spectandæ altitudinis & crassitudinis, quā Arabes Hemedusa oar, hoc est, arborum colūna, vocitant. De hac fabula recensetur, quendā ex Ptolomæis Alexandriæ regib; colūna in portus extremitatē construi iussisse, quā ciuitatē ab hostium incursionib; tutā, ac proinde in expugnabilem redderet, atq; in eius fastigio ingens ex Chalibe speculum appoposuisse, cuius abdita virtute quotquot recto speculo iuxta colūnā præteruerentur, naues & veltigio mirabiliter conflagrarent: sed à Mahumetanis vastato speculo eius quoq; virtutē euauisse, atq; illinc asportatam extitisse. Ridicula profectò narratio, & quæ infantibus persuaderi debeat. Sunt & hodie inter antiquos Alexandriæ habitatores, plurimi Christiani, quos Iacobitas vocant, mechanici omnes & mercatores: qui propriā habent Ecclesiam, in qua D. Marci Euangelistæ corpus olim requieuit, Venetis etiā sublatum, & Venetiæ importatū. Hic Alexandriæ autem ingens adhuc lapis, forma rotunda conspicitur, quē S. Marcus sanguine suo ob Christi confessionem profuso tinxisse dicitur. Iacobitæ porò Alcairi Principi tributū pendunt. Neq; prætermittendū videtur, in medio Alexandriæ rudem adicula in star facelli cōstructā adhuc stupere, insigni sepulchro, magno à Mahumetanis honore affecto honorabilē, quod Alexandriæ magni corpus summi prophete ac regis, velut in Alcaira legunt, asserunt contendunt. Concurrunt autē eo ingens peregrinorum vulgus à longinquis etiā regionibus colendi ac reuerendi sepulchri gratia, cui quoq; magnas frequenter largiuntur elemosynas. Colūna hæc bina peringentes, ex Porphyretico marimore perfectæ, rubri coloris, incredibilis spissitudinis videntur: in ipso intercolumnio D. Catharina (quam Simeon Metaphrastes, Græcus auctor, Ecatherinam nuncupat) prænobilis & eruditissima virgo, capite truncata dicitur. Visitur & magnifica illa colūna LX. cubitorum altitudine, nobili lapide sculpta, aduersus Pōpeum excelso montis Promōtorio constituta, ex quo in Mediterraneum mare ad multa miliaria visus facili negotio panditur. Celeberrima Christianarum phana hæc quondam fuerit, nec nō peraugustæ Christianorum Basilicæ: Altera ad S. Sabbā Christo cōsecratorū sepulchra dicata: Altera D. Gregorio sacra. Ad maris litus iuxta urbē nō sine summa exterorum admiratione, baiulos & operarios videre licet Aegyptios, qui onera, mercedis gratia quocunq; deferunt, quorum sextantum centenas onustas mercibus, naues, vnicò die exināre, vel tres eorum modò, centum equos aut mulos, dimidiata horæ tempore mercium vecturis onerare possunt, tanta sunt agilitate & celeritate corporum. Quemadmodum porò Capri Basencain, Lundini in Anglia, Atq; Antuerpiæ vetus, nona Anglorum, & in ciuitate adaucta siue noua, Hanseatici fœderis Borsæ, atq; Lugduni Gallie, Olisipone item in Lusitania Cāpores sunt, atq; mensarij ita in vrbe hæc Alexandrina amplissimus mercatorib; locus destinatus videtur, in quo frequentissimo numero, negotiorum tractandorum causa mercatores quotidie conueniunt, Eo omnis generis merces deferuntur, veluti rata ac præstantissimi generis aromata, tā simplicia, quā cōposita medicamenta gēma Oriētales, præciosi lapides liquores gratissimum spirantes odorē, aurī purissimi, argenti, aliorumq; metallorum varia suppellex. Conspiciuntur ibidē varia animantium genera, veluti Tygrides, Cynettes, & vomicæ in ventre Morchum ferentes Capreoli, Simiæ & Cenocephali maximi, ad risum hominibus concitandū mira industria informati, dum humanos gestus admodum accurate imitant, mercedem etiā huius rei gratia exigentes. Habet & animalia, domestici apud nos canis, vel felis reuerentia formā. Ichneumon, vulgari autē ipsorū lingua Bat de Pharon, nuncupata, quæ domi alere, & ciuitate solent. Habent etiā peregrinorū luponum ex Cicilia speciē, quib; natura rapaces volatilia, & omne suppellectilis genus, sursum auferunt, quorum pelles ob præstantiā & inusitatā coloris pulchritudinē à magnatib; expetuntur. Conspiciuntur ibidē quoq; quā plurimi Maris, qui ex D. Pauli profapia sese duxisse originē, & proinde serpentū dimoiores se esse gloriuntur, qui vperas cōseruant in capillis, ad varia Asiæ & Europæ loca eas deferunt, cum incredibili spectatium admiratione, & vberissimo, quē hinc faciunt, quæstū. At hi plerunq; oēs, versipelles, callidi, & versuti sunt imposteres, qui regnas suas fraudulenter & dolose cōcinnare solent. Id, quod peregriniorū vir D. Remaculus Lymburgus Medicus excellens Bononiæ, Ferrariæ, Mediolani, & Tridentina in Synodo Anni M. D. LII longa experientia didicit: quo pacto hi à serpentibus quas quasi familiariter circūferebant, præter amici domestici officiū grauitèr lassī, nec Melitēsis insulæ terræ, nec alij quæ habebant præsidij conferuari potuerint, nisi ipsis tandem ope atq; auxilio clarissimi viri D. Doctoris Bartholomæi Syluani. Illustrissimi D. Cardinalis Christophori Madrutij Medici Matheoli, scorpionum oleo subuentum fuisset. Sed nunc ad ipsam Alexandrinā urbem reuertimur, quæ vniuersitatē omnū artium liberalium scholis illustrem habuit. Quas Baptista Egnatius in Elij Spartiano, Adriano Imperatore fuisse recenset. Musæum Serapium, & Iseum, à Musis Serapi & Ise de nominatas. In Musæo sacerdotes præfati, & bonarum artium studiosi iuuenes ad necessarios Reip. vsus alebantur, vt Strabo & Volateranus testantur. Serapium verò pulcherrimum Gymnasium erat, quod porticus habebat stadio maiore, ac forum iudiciale & lucos, Strabo lib. 17. Geogr. Pareparitæ autē sectæ Philosophi peculiarem scholam habuisse videntur. Nam Eusebius lib. 7. ca. 32. Et Nicephorus lib. 6. ca. 36. referunt, quod annatolium Episcopum Laodicæum, propter incredibile omnium artium cognitionē Alexandrini scholam Aristotelicā instituere & gubernare voluerint. Marcus tandem, fidelis Iesu Christi Euangelistæ, à quo fidei religionisq; Christianæ prima elementa Alexandrini cœperunt, Ecclesiasticam scholam instituit, cui doctissimi semper viri præfuerunt. Pantenus ille, qui vt equus quidā Troianus, optimos Ecclesiæ palmites prodixit. Deinde Origenes, quē ibi talē se vidisse testatur Porphyrius, qui arcē totius Philosophiæ conscendisset vbi præter aurū orationis flumen, & doctissimas prælectiones varia scripturam sacrā cōmentaria edidit, quæ apud Nicephorum lib. 5. ca. 15. recentur. Cum verò Origenes Palæstinā proficisceretur, Heraclam successori reliquit, cui tandem Dionysius, Anthenorius, Malchion, Didymus, Athanasius, Theophilus & cæteri successerunt. Quæ B. Hieronymum, Basilium Magnum, Gregorium Theologum, & præstantissimos viros erudiuit, Floruit & hic scriptis Philo Iudæus. Florentissima quoq; Iudæi Alexandriæ Synagoga habebant. Quantum ibi etiam Mathematicarum artium studia flourerint, ex M. Tullij Ciceronis lib. 1. de Diuinatione patet. Qui inquit, Aegyptij in cāporum patentium æquoribus habitantes, cum nihil ex terra eminent, quod cæli cōtēplationi officere posset, oēm curā in siderū cognitione posuerunt. Iuuentutē verò à teneris in Mathematicis disciplinis exercebāt, vt Ifocrates in Bursi author est. De magnifica, & omnium disciplinarum libris instructissima Alexandrina Bibliotheca, quā Aristoteles primum instituit, teste Strabone lib. 13. nō est, quod nunc plura cōmemorem, præter id solum quod Ptolomæus Rex cum ex Græcia passim, maxime ab Atheniensib; & Rodijs vt scribit Athenæus li. 1. ca. 1. ea Bibliotheca mirificè auxisset, Eleazarō Pōpifici, Iudæis & Doctoribus Hierosolymitanis scriptis, vt Prophetarum libros, & qui de Deo ac mundi creatione tractarent, ad hunc librorum amicē transmitterent. Epistolæ exemplar apud Epiphaniū est lib. de ponderibus & mensuris, apud Eusebiū lib. 8. de præparatione Euāgelicā c. 1. Iosephum lib. 12. Antiquitatum Iudaicarum c. 2. Eos verò liberos sermo Aegyptijs incogniti conscriptos, cum Rex Ptolomæus vidisset, Theauri, inquit, absconditi, & fontes obliuisci, quæ est vtilitas in vtriusq; Itaq; Eleazarō retribuisse perit viros probos ac seniores, legis & Græcæ linguæ peritos sex ab vnaquaq; tribu eligeret, & Alexandriam trāsmitteret, qui sacros hos libros in Græcum sermonem conuerterent. Cui quidem petitioni Eleazarus annuens, venerandos senio viros horū librorū versioni præfecit, quod Ptolomæus perbenigne excipiens, aliquot ab Alexandria vrbe stadijs in insula Pharos singulis peculiarem aediculā, qua separatim sacrā legē interpretarentur, extrui curauit. Quos in ea vertenda, nō eadem modo sententiā sed eadem etiā verba, non sine peculiari spiritus sancti gratia obseruasse, Iosephus lib. 12. Antiquitatum c. 2. Clemens Alexandrinus l. 1. Stromatum, Eusebius l. 3. Historia Ecclesiastica 8. Nicephorus l. 4. ca. 14. D. August. l. 2. de Doct. Christiana c. 15. grauissimi auctores, & fidelissimi historiographi testantur. Harum autem aedicularum ruinas & vestigia quædam Iustinus Philosophus & Martyr, se vidisse scribit.